

Прихід до влади у Росії більшовиків: позиція УЦР. Боротьба за владу в Києві 28-31 жовтня 1917 року. III Універсал УЦР.

Міні-презентація · матеріал уроку без тестів

Що потрібно зрозуміти на уроці

Головна думка. Після більшовицького перевороту Центральна Рада перебрала владу в Києві та III Універсалом проголосила УНР. Відразу постало завдання перетворити політичну декларацію на реальну державу: створювати закони, фінанси, суд, військо та зовнішні відносини.

1. Більшовицький переворот у Росії та позиція УЦР

Дата	Подія	Реакція УЦР
7 листопада 1917 р.	Більшовики повалили Тимчасовий уряд у Петрограді й створили Раднаком на чолі з Володимиром Леніним.	Центральна Рада не визнала більшовицький переворот законним; у Києві створено Крайовий комітет охорони революції.

2. Боротьба за владу в Києві

У Києві одночасно діяли три політичні сили: **Українська Центральна Рада та українські формування**, штаб Київського військового округу — прихильники Тимчасового уряду, а також більшовицький ревком і Червона гвардія. Після боїв 10–13 листопада 1917 р. війська УЦР зайняли ключові об'єкти столиці, і Центральна Рада перебрала владу в Києві.

3. III Універсал: проголошення УНР

Положення	Зміст
Державність	20 листопада 1917 р. проголошено Українську Народну Республіку, але ще без повного розриву з Росією.
Територія	Дев'ять губерній: Київська, Подільська, Волинська, Чернігівська, Полтавська, Харківська, Катеринославська, Херсонська і Таврійська без Криму.
Соціальна програма	Скасування поміщицької власності на землю, 8-годинний робочий день, демократичні свободи, національно-персональна автономія меншин.
Влада	До скликання Установчих зборів влада належала УЦР і Генеральному Секретаріату.

4. Чому III Універсал був новим етапом?

Новий статус	Обмеження
Вперше офіційно проголошено УНР, визначено її територію, органи влади та програму перетворень.	УНР ще не проголошувала повної незалежності: УЦР зберігала надію на демократичну федеративну Росію.

Рішення викликали суперечливу реакцію: самостійників не влаштовував федеративний зв'язок із Росією; селяни чекали швидшого вирішення земельного питання; землевласники були незадоволені планами ліквідації великого землеволодіння; більшовики прагнули усунути УЦР.

1. Внутрішня політика УНР після III Універсалу

Напрямок	Кроки Центральної Ради
Державне управління	Законодавча комісія, підготовка законів і виборів до Українських Установчих зборів, формування судової системи та прокурорського нагляду.
Фінанси	Створення Державної скарбниці, випуск державних кредитних білетів, податкові акти.
Трудове право	Законодавче закріплення 8-годинного робочого дня.
Державні символи	25 лютого 1918 р. державним гербом затверджено тризуб князя Володимира Великого.

2. Територія та військове будівництво

III Універсал окреслив територію УНР у межах дев'яти губерній; питання суміжних українських земель мало вирішуватися відповідно до волі місцевого населення. Крим тоді до УНР не включили.

Наприкінці 1917 р. у Києві сформувався **Галицько-Буковинський курінь Січових стрільців** із колишніх військовополонених-галичан. Він зріс приблизно до 500 вояків, став одним із боєздатних підрозділів Армії УНР і перебував під командуванням **Євгена Коновальця**.

3. Зовнішня політика УНР

У грудні 1917 р. Генеральний Секретаріат заявив, що мир, укладений Росією, може діяти для УНР лише за згодою українського уряду. УНР направила **власну делегацію до Бреста-Литовського** та почала самостійні дипломатичні контакти.

Ознака державності: УНР дедалі більше діяла як окремий суб'єкт міжнародних відносин.

4. Кримськотатарський національний рух у 1917 р.

Етап	Подія
Березень 1917 р.	У Сімферополі створено Тимчасовий кримсько-мусульманський виконавчий комітет (Мусвиконком) на чолі з Челебі Челебієвим.
Весна–літо 1917 р.	Формується партія Міллі-Фірка; в русі існували прихильники автономії та відновлення кримськотатарської державності.
Листопад–грудень 1917 р.	Відбулися вибори до Курултаю — установчих зборів кримських татар.
13 грудня 1917 р.	Курултай проголосив Кримську Народну Республіку, ухвалив конституцію та сформував Директорію.

5. Чому Крим не увійшов до УНР за III Універсалом?

Керівництво Центральної Ради виходило з **етнографічного принципу**: до УНР включали землі, де українці становили більшість. Оскільки в Криму українці більшістю не були, III Універсал визначив Таврійську губернію без Кримського півострова. У січні 1918 р. більшовики захопили Крим.